

Tamamı
el yazması

5. SINIF

Sosyal Bilgiler

ÖĞRENCİM
DEFTER

SERİSİ

**ÖĞRENCİM
DEFTER**
SERİSİ

ÖĞRENCİM SERİSİ KOORDİNATÖRÜ
Deniz POLAT

Dizgi - Grafik
Murat Yayınları Dizgi - Grafik Birimi

Baskı
Ayrıntı Basımevi • Tel: 0.312 394 55 90 - 91
Matbaa Sertifika No: 13987

Öneri ve Düşünceler için
info@muratyayinlari.com • 0.312 231 31 21

Yayın ve Dağıtım
Murat Yayınları Ltd. Şti.
1203. Cadde No: 38/1/2 Ostim / Yenimahalle - ANKARA
Tel: 0.312 231 31 21
www.muratyayinlari.com

ISBN NO - 978-9944-66-936-8

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve
bandrolsüz yayınları satın almamasını rica ederiz.

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları **MURAT YAYINLARI LTD. ŞTİ.**'ne aittir.
Hangi amaçla olursa olsun, yayınların tamamının veya bir bölümünün,
şirketin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi,
herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Sevgili Arkadařlar,

Sınav sürecinde ihtiyaç duyduğunuz tüm bilgileri bulabileceğiniz, tamamı el yazması olan Öğrencim Defterlerimizde; açık ve anlaşılır bir dil, gereksiz detaylardan arındırılmış ve müfredata uygun bir içerik bulacaksınız. Bu içeriğin hazırlanmasında görev alan deneyimli kadromuz; MEB'in uyguladığı sınavları ve test tekniklerini dikkate almış, bilgilerin parçalı ve ilginç şekilde sunumunu yaparak sizleri yaşayacağınız büyük değişimlere en iyi şekilde hazırlamayı amaçlamıştır.

Saygılarımızla

ÖRNEKTİR

Ünite-1 Birey ve Toplum

• Öğrendiklerimi Uyguluyorum	1
• Sosyal Bilgiler dersinin yararları	3
• Etkinlik -1	3
• Olaylar ve Sonuçları	4
• Etkinlik -2	6
• Haklarım ve sorumluluklarımı biliyorum	7
• Etkinlik -3	11
• Etkinlik -4	16
• Konu Testi-1	17
• Konu testi-2	20

Ünite-2 Kültür ve Miras

• Yerleşme	23
• Çağlar	24
• Etkinlik -1	25
• Mezopotamya Uygarlıkları	26
• Etkinlik -2	30
• Anadolu Uygarlıkları	30
• Etkinlik -3	36
• Güzel Ülkem	38
• Etkinlik -4	42
• Kültürel özelliklerimiz	43
• Etkinlik -5	47
• Etkinlik -6	49
• Konu Testi -3	50
• Konu Testi -4	53

Ünİte-3 İnsanlar, Yerler ve Çevreler

◆ Haritayı Tanıyorum	56
◆ Ülkemizdeki dağlar, ovalar, planolar, akarsular, göller	60
◆ Etkinlik - 1	62
◆ İklim ve Yaşamım	64
◆ Ülkemizde görülen iklimler	67
◆ İklimin insanların yaşamına etkileri	69
◆ Etkinlik - 2	69
◆ Nerede yaşıyoruz	70
◆ Nüfus yoğunluğunu etkileyen etmenler	71
◆ Göç ve nedenleri	74
◆ Afetler ve çevre sorunları	75
◆ Doğal afetlere karşı alınacak tedbirler	77
◆ Çevre sorunları	79
◆ Etkinlik - 3	80
◆ Konu Testi-5	81
◆ Konu Testi-6	84

Ünİte-4 Bilim, Teknoloji ve Toplum

◆ Doğru bilgiye nasıl ulaşırım	87
◆ İnterneti nasıl kullanmalıyız	89
◆ Etkinlik - 1	92
◆ Teknoloji ve toplum	94
◆ Etkinlik - 2	95
◆ Bilim insanları ve ortak özellikleri	96
◆ Bilimsel araştırma yapıyorum	98
◆ Konu Testi-7	100
◆ Konu Testi-8	103

Ünİte 5 Üretim, Tüketim ve Dağıtım

• Ekonomik faaliyetler	106
• Bölgelerimize , bölgelere göre ekonomik faaliyetler	109
• Etkinlik -1	116
• Ekonomi için yeni fikirler	118
• Etkinlik -2	119
• Haklarımı kullanıyorum	121
• Etkinlik -3	125
• Çevremdeki meslekler ve meslek seçimi	126
• Konu testi-9	129
• Konu testi-10	132

Ünİte 6 Etkin Vatandaşlık

• Halka bizim edenler	135
• Ülkemizde vatandaşların ihtiyaçlarını karşılayan kurumlar	137
• Sivil toplum kuruluşları	139
• Etkinlik -1	142
• Yaşadığım yer ve yönetim	143
• Etkinlik -2	151
• Karılım hakkı ve düşünce özgürlüğü	153
• Etkinlik -3	156
• Egemenlik ve bağımsızlık sembollerimiz	157
• Etkinlik -4	159
• Konu testi-11	160
• Konu testi-12	163

Ünİte 7 Küresel Bağlantılar

• Yaşadığım yerin ekonomiye katkısı	166
• Ticaret (ithalat - ihracat)	168
• Etkinlik - 1	172
• Ticaret ve teknoloji	172
• Turizm ve turizm faaliyetleri	174
• Etkinlik - 2	176
• İnsanlığın ortak mirası	177
• Ortak mirası oluşturan değerler	179
• Etkinlik - 3	181
• İnsanlığın bilim mirasına katkı sağlayanlar	182
• Toplum için çalışıyorum	183
• Etkinlik - 4	184
• Konu testi - 13	186
• Konu testi - 14	189

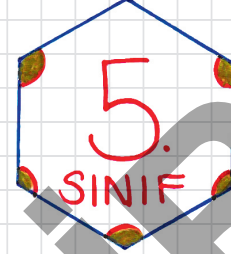

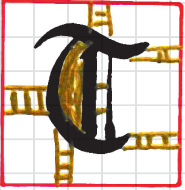
BİREY

VE

TOPLUM

→ Öğrendiklerimi Uyguluyorum

arih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji ve vatandaşlık gibi sosyal konuları içeren derslere Sosyal Bilgiler denir.

▷ **Tarih:** Geçmişimizi bilmemizi, geçmişten yapılan hatalardan dersler çıkarmamızı sağlar.

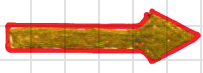
▷ **Coğrafya:** Ülkemizi ve dünyayı tanımamızı sağlar. İklim, bitki örtüsü, yeryüzü şekilleri ve insanların yaşamlarını öğretir. Ekonomik kaynakları bilmemizi sağlar.

▷ **Sosyoloji:** Yaşadığımız toplumu, toplum içinde yaşamının sorumluluklarını ve çevremizle iyi-

iliskiler kurmamızı sağlar.

▷ **Psikoloji:** İnsanların kişilik özelliklerini bilmemizi sağlar ve onlarla iletişim kurmamıza yardımcı olur.

▷ **Varandaşlık Bilgileri:** Hak ve sorumluluklarımızı öğreniriz. Yasalara uymanın önemini kavrarız. Sorunlarımızı çözmede neler yapacağımızı öğreniriz.

Sosyal Bilgiler Dersinin Yararları

- ▷ Atatürk ilke ve inkılaplarını öğretir.
- ▷ Kişi olarak haklarımızı ve sorumluluklarımızı öğrenmemizi sağlar.
- ▷ Türk kültürünü ve tarihimizi öğrenmemizi sağlar.
- ▷ Sorumluluk ve vatandaşlık bilinci kazandırır.
- ▷ Toplumsal kurallara uyma alışkanlığı kazandırır.
- ▷ Demokrasinin öğrenilmesini sağlar.
- ▷ Hukuk kurallarının herkes için geçerli olduğunu öğretir.
- ▷ Çevrenin tanınmasını sağlar.
- ▷ Sorun çözme becerisini artırır.
- ▷ Bilimsel düşünen bireyler yetiştirir.
- ▷ Toplumda yardımlaşma, dayanışma gibi konularda kişinin gelişmesini sağlar.

ETKİNLİK

ETKİNLİK-1-

Aşağıda verilen ifadeleri (D) doğru olarak değerlendiriniz. (Y) yanlış olarak

- Tarih, coğrafya, sosyoloji gibi toplumu ilgilendiren konuları inceleyen bilim dalı Sosyal Bilimlerdir. ☐
- Sosyal Bilgilerin sorunlarımızı çözmemizde yararı yoktur. ☐
- Tarih, çevremizdeki insanların özelliklerini öğrenmemizi sağlar. ☐

→ Olaylar ve Sonuçları

eydana gelen ya da ortaya çıkan, durum iş veya hâle olay denir. Mahallemizdeki bir evde yangın çıkması olaya örnek olarak gösterilebilir.

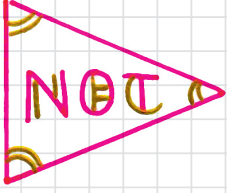
- ▷ Günlük hayatımızda birçok olay yaşanır. Ve biz bu olaylara tanık oluruz. Bazen de basın yayın organlarından bu olayları öğreniriz. Okulda, mahallemizde, otobüste gördüğümüz olaylardan bazılarında biz de yer alırız.
- ▷ Yaşadığımız, tanık olduğumuz olaylardan her birey, aynı şekilde etkilenmez.

Çünkü insanlar farklı duyu ve düşünce özelliklerine sahiptir.

◆ Olayların Özellikleri

- ▷ Her olayın birden fazla nedeni olabilir.
- ▷ Her olayın birden fazla sonucu olabilir.
- ▷ Toplumsal olaylar her zaman aynı sonucu doğurmaz.
- ▷ Toplumsal olaylara kişilerin tepkisi farklı olabilir.
- ▷ Bir olayın sonucunda bazı kişiler olumlu etkilenirken bazıları olumsuz etkilenebilir.

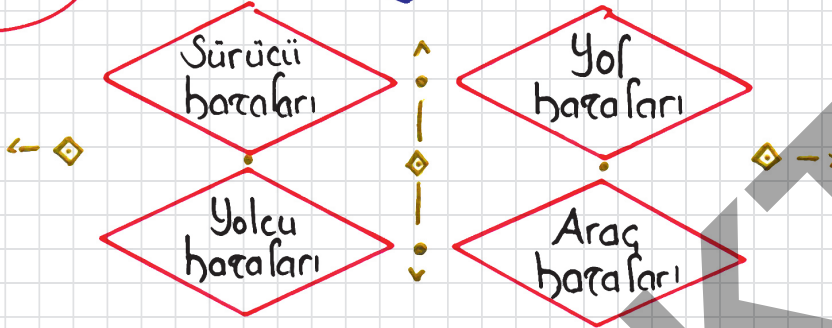

Bir olayın birden çok nedeni ve sonucu olmasına olayların çok boyutluluğu denir.

◆ Olayların birden çok sebebinin olması

Örnek

Trafik kazasının nedenleri

▶ Görüldüğü gibi bir olayın birden çok nedeni vardır.

▶ Bir olayın birden çok nedeni olduğu gibi birden çok sonucu da vardır.

▶ Bir olayın sonucu bazı kişileri olumsuz etkilerken bazı insanları olumlu etkileyebilir.

Örnek

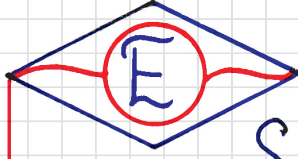
Olay: Deprem

◆ Olumsuz Etkileri

- ▶ İnsanlar ölür veya yaralanır.
- ▶ Binalar yıkılır. İnsanlar evsiz kalır.
- ▶ Ülkeler ekonomik yönden zarar görür.
- ▶ İnsanların psikolojisi bozulur.

◆ Olumlu Etkileri

- ▷ İnsanlar arasında dayanışma ve yardımlaşmayı güçlendirir.
- ▷ Dünya milletlerini bir araya getirir.
- ▷ Yıkılan binaların yapımında inşaat sektörü kazançlı çıkar.

ETKİNLİK-2-

Sizde bir olay yazarak olaydan olumlu ve olumsuz etkilenenleri yazınız.

OLAY:
ADI:

◆ Olumsuz Etkilenenler

-
-
-
-

◆ Olumlu Etkilenenler

-
-
-
-

→ Haklarımı ve Sorumluluklarımı Biliyorum

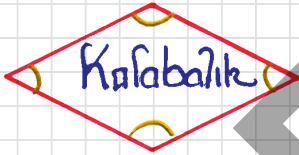
◆ Grup- Kalabalık

- ▷ Toplumı oluşturan insanlardan her birine birey denir.

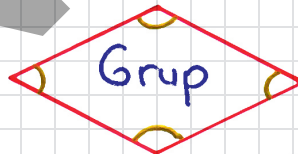
Grup: Sınıf, takım oyuncuları, aile gibi topluluklara verilen addır.

Kalabalık: Markette alışveriş yapan insanlar, okul bahçesindeki veliler, sokakta yürüyen insanlar gibi tesadüfen bir araya gelen insanlara kalabalık denir.

◆ Kalabalık ile Grup Arasındaki Farklar

- ▷ Rastlantı sonucu bir araya gelir.
- ▷ Ortak amaçları yoktur.
- ▷ Birbirlerini yakından tanımazlar.
- ▷ Sürekliliği yoktur.

- ▷ Ortak amaçları vardır.
- ▷ İsteyerek bir araya gelirler.
- ▷ Birbirlerini iyi tanırılar.
- ▷ Sürekliidir.

ROL: Toplumdaki her sorumluluğun kendine özgü olarak kişilere yüklediği bazı sorumluluk ve görevler vardır. Bireyin sorumluluğuna uygun davranmasına Rol denir. Kısaca üyesi olduğumuz grupta uymamız, yerine getirmemiz gereken görevlerdir.

- ▷ Sahip olduğumuz roller, doğuştan getirdiklerimiz ve sonradan kazandığımız roller olarak iki gruba ayrılır.

Örnek

Kardeş olmak doğuştan gelen bir rol iken bir takım da sporcu olmak sonradan kazandığımız bir roldür.

- ▷ Bazı roller doğuştan vardır.

- ▷ Bazı roller sonradan kazanılır.

- ▷ Aynı anda birden çok role sahip olunabilir.

- ▷ Sahip olunan rol sayısı zamanla değişebilir.

- ▷ Rollerin temel kaynağı toplumdur.

Örnek

